

В НОМЕРІ:

НДО ТА ЗАКЛАДИ КУЛЬТУРИ: думки, дії, досвід

Знайомство. Кіровоградський
обласний художній музей

Творимо позитивні зміни разом!
Музей має бути живим!

Центри місцевої активності на
базі будинків культури доводять
право на існування власною
діяльністю

«Я+ТИ=МИ» - перший проект
сільської
громади Степового

ТОЧКА ЗОРУ

Володимир Гордієнко: «Будинок
культури – традиційний центр
життя сільської громади»

Григорій Хомович Городиський:
«Зараз вже зовсім не та
культура...»

УКРАЇНА: ВІДКРИТИЙ ПРОЕКТ

Ганна Павлів: «Будинок культури
сьогодні потрібен»

Ірина Беркута: «Я не уявляю
життя без нашого
будинку культури»

ІНФО ПРО ІНФО

Громадські лідери в пошуках
майбутнього!

Обговорення проблем
історичної спадщини
Волині в Рівному

В об'єктиві: громадське життя

"Потрібно шість місяців, щоб організувати вибори,
десять років, щоб встановити ринкову економіку, але
ціла генерація для того, щоб створити Громадянське
суспільство. Інакше, без Громадянського суспільства,
немає демократії"

Ральф Дарендорф

Редактор:
Лев Абрамов

Члени редакційної ради:
Лев Абрамов
Ірина Батура
Оксана Гурьянова
Марія Лебідь

Дизайн та верстка:
Анна Зосімова

Адреса редакції:
м. Кіровоград
вул. Гайдара, 75-а, оф.1
Поштова адреса:
а/с 4/30, м. Кіровоград,
Україна, 25006.
Тел./факс: (0522) 27-10-95, 34-56-67
E-mail: iscm@mail.ru,
adm.iscm@gmail.com
Веб-сайт: www.lacenter.org.ua

При використанні матеріалів видання посилання на «НДО-Інформ» - обов'язкове. Надіслані матеріали не рецензуються та не повертаються. Редакція може не поділяти точку зору автора та не відповідає за фактологічні помилки, які він допустив.

Якщо ви бажаєте отримувати бюлетень або інші видання ІСКМ, просимо надсилати поштою або факсом офіційні листи-заявки за підписом керівника вашої організації або структурного підрозділу.

Видання розповсюджується безкоштовно.

Листування тільки на сторінках видання. Думки висловлені у видання належать авторам і можуть не співпадати з офіційною позицією ІСКМ.

Тиражування **ФОП Александрова М.В.**
Замовлення №763 від 18 жовтня 2010 р.
Наклад **1000 примірників**
Бюлетень видається з 1999 року.
Свідоцтво серія КГ № 522/99 Р
Видане Головним управлінням юстиції в Кіровоградській області
Видання засноване
Інститутом соціокультурного менеджменту

Бюлетень «НДО-Інформ» був представлений Інститутом соціокультурного менеджменту (ІСКМ) в рамках проекту «Об'єднуємося заради реформ (UNITER)», що фінансується Агентством США з Міжнародного Розвитку (USAID) та здійснюється Pact Inc. Видання бюлетню стало можливим завдяки щирій підтримці американського народу, наданої через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID). Зміст видання є винятковою відповідальністю ІСКМ та не обов'язково відображає точку зору USAID, Pact Inc або уряду США. Забороняється відтворення та використання будь-якої частини цього видання у будь-якому форматі, включаючи графічний, електронний, копіювання чи використання в будь-який інший спосіб без відповідного посилання на оригінальне джерело.

Видання розраховане на активістів громадських організацій, працівників закладів культури, посадовців органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, журналістів та всіх, хто цікавиться суспільним життям сучасної України.

Мета проекту «Спільний шлях у майбутнє»: зміцнити організаційні можливості громадських організацій на рівні місцевих громад шляхом створення можливостей для розвитку центрів місцевої активності на базі існуючих будинків культури.

Основні завдання, які ІСКМ та партнери мають виконати під час реалізації Національного проекту:

1. Вивчити діяльність будинків культури та їх можливості до адаптації реальним потребам громади, активним громадським організаціям на прикладі Кіровоградської, Дніпропетровської, Миколаївської, Чернігівської та Рівненської областей.

2. Розробити рекомендації Міністерству культури та туризму України в частині адаптації існуючої нормативно-правової бази до сучасних соціально-економічних умов, передбачивши можливість збільшити кількість можливостей будинків культури.

3. Активізувати суспільний діалог на тему діяльності будинків культури та залучити до роботи територіальні громади, які мають позитивний досвід організації будинків культури в сучасних умовах.

Партнерами проекту є:

- Центр гуманістичних технологій «АХАЛАР»;
- Центр підтримки громадських та культурних ініціатив «Тамариск»;
- Фондація ім. Князів-благодійників Острозьких;
- Центр сприяння суспільним інноваціям.

З М І С Т

Знайомство. Кіровоградський обласний художній музей	2
Творимо позитивні зміни разом!.....	4
Музей має бути живим!	6
Центри місцевої активності на базі будинків культури доводять право на існування власною діяльністю	8
«Я+ТИ=МИ» - перший проект сільської громади Степового	9
Візитна картка Центру сприяння суспільним інноваціям.....	11
Володимир Гордієнко: «Будинок культури – традиційний центр життя сільської громади».....	12
Григорій Хомович Городиський: «Зараз вже зовсім не та культура...».....	13
Ганна Павлів: «Будинок культури сьогодні потрібен»	15
Ірина Беркута: «Я не уявляю життя без нашого будинку культури».....	15
Спільний погляд в майбутнє.....	16
Громадські лідери в пошуках майбутнього!	17
Обговорення проблем історичної спадщини Волині в Рівному.....	19
«Золотими стежками Ексампею»	19
Військовослужбовці Кіровоградщини отримали нові знання.....	20

Знайомство. Кіровоградський обласний художній музей

25006, м. Кіровоград, вул. Карла Маркса, 60

Телефони:

Адміністрація музею, бухгалтерія:
(0522) 24-56-81

Черговий науковий співробітник:
(0522) 24-98-37

Відділ фондів: (0522) 24-42-73
Картинна галерея Петра Оссовського
«Світ і Вітчизна»: (0522) 22-36-98

Факс: (0522) 24-56-81

e-mail: koxm@ukr.net, kohm@ukr.net

Інтернет-сайт: www.artmuzeum.kr.ua

Час роботи:

Понеділок-четвер: з 9.00 до 18.00

П'ятниця – субота: з 9.00 до 17.00

Неділя: вихідний

Історія створення музею почалась наприкінці XIX століття, коли у 1870 році представники передової інтелігенції поставили питання про створення в місті художнього музею. Але лише в 1921 році була створена картинна галерея, яка в 1924 році ввійшла до складу природничо-історичного музею. В 1926 році зібрання галереї налічувало 150 експонатів, з них 26 оригіналів, які були зібрані в дореволюційні роки, а також пожертвовані любителями мистецтва. Повністю розграбована під час фашистської окупації, картинна галерея, відродилася у 1965 році, і стала відділом обласного краєзнавчого музею. Картинна галерея була розташована в приміщенні Свято-Преображенської церкви, але, в 1991 році, після повернення церкви віруючим галереї було виділено інше приміщення пам'ятки архітектури. Будинок був побудований на

**Кіровоградський обласний
художній музей**

рубежі XIX-XX століть на замовлення купця І. Шполянського. Його інтер'єр мав високу художню цінність, являв собою один з прикладів початкового періоду стилю модерн.

За розпорядженням Представника президента України від 4 січня 1993 року на базі картинної галереї було створено Кіровоградський обласний художній музей, який після тривалої перерви, викликаній проведенням ремонтно-реставраційних робіт будівлі музею, у травні 2001 року відкрив свої двері для відвідувачів.

Музей має п'ять виставкових залів, з них три є стаціонарними: «Сакральне мистецтво», «Західноєвропейське та російське мистецтво XVIII – початку XX століть», «Художники-земляки». Також в експозиції музею представлено комплекс декоративно-ужиткового мистецтва.

Фонди музею, більшою мірою, укомплектовані за рахунок експонатів, одержаних із Державного Ермітажу, Державної Третьяковської галереї, Київських музеїв російського та українського мистецтва, Дирекції художніх виставок України, а також робіт, що були передані пізніше відомими художниками – уродженцями міста і області.

Зібрання музею складається з дев'яти груп зберігання: живопис, графіка, скульптура, кераміка і скло, тканина, дерево, метал, архівно-документальна, фото.

Починаючи з 2003 року робота колективу Кіровоградського обласного художнього музею була направлена на відкриття відділу музею – картинної галереї Петра Оссовського «Світ і Вітчизна».

Петро Павлович Оссовський – народний художник СРСР, лауреат Державної премії СРСР, дійсний член Російської Академії мистецтв, основоположник «суворого» стилю в мистецтві, один з видатних митців II половини XX століття народився у с. Мала Виска на Кіровоградщині 18 травня 1925 року.

Перебуваючи на батьківщині, П. Оссовський

Музейна зала «Сакральне мистецтво»

запропонував передати в дарунок області колекцію своїх живописних полотен за умови відкриття картинної галереї його творів. В березні 2007 року було здійснено перевезення колекції картин з Росії в Україну.

18 травня 2007 року відбулося відкриття відділу музею – картинної галереї Петра Оссовського «Світ і Вітчизна».

Діяльність музею на сьогодні є багатогранною та різноманітною.

Музей активно співпрацює з Національним науково-дослідним реставраційним центром України. За останні роки здійснено науково-дослідні та реставраційні роботи багатьох унікальних музейних предметів. Серед них – твір олійного живопису «Сосновий ліс» авторів І. Шишкіна, А. Шильдера, Ю. Клевера, полотно О. Осмьоркіна «Святогорський монастир», картина «Юродивий» П. Сведомського, унікальні твори іконопису.

Музей бере участь у міжнародних проектах. Згідно поданих документів в оргкомітет проекту Матра/Музеї України Кіровоградський обласний художній музей було відібрано в числі 25 музеїв України для участі в роботі українсько-нідерландського проекту, що діяв протягом 2006-2009 років.

В 2007 році на базі Кіровоградського обласного художнього музею створено Кіровоградське відділення Українського

національного комітету Міжнародної ради музеїв (ІСОМ України).

Кожного року в музеї відкривається велика кількість виставок, серед яких вже стали традиційними обласна виставка декоративно-ужиткового мистецтва, що проводиться до Дня незалежності України, виставки художніх творів до Дня Соборності України, до Міжнародного жіночого дня, до Великодня, до Міжнародного дня музеїв, до Дня захисту дітей, до Дня художника та багато інших.

Окрім проведення стаціонарних виставок в залах музею і традиційного екскурсійного обслуговування відвідувачів проводяться також пересувні виставки, лекції, майстер-класи та програми в навчальних закладах міста та області. Сьогодні ми шукаємо нові форми взаємодії з громадськими організаціями області, що дозволить робити більше для культурного розвитку Кіровоградщини.

З 1999 року за ініціативи музею проводиться мистецька акція-плєнер «Кіровоградщина – очима художників».

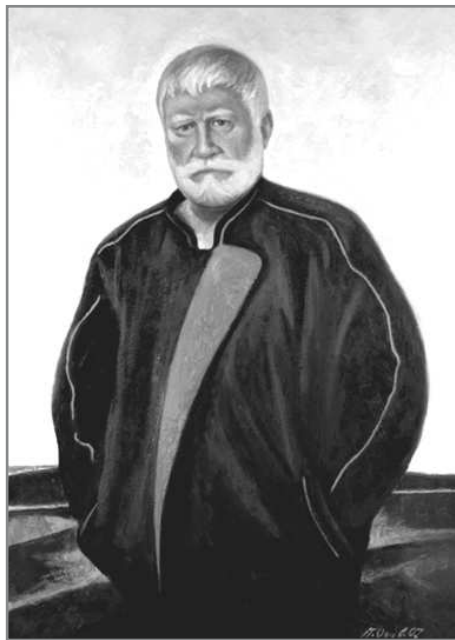
Музей є обласним методичним центром для музеїв мистецького профілю. Тому щороку проводяться семінари та конференції для директорів та наукових співробітників базових районних, міських музеїв області.

Музей проводить мистецькі акції до Міжнародного дня музеїв в рамках Міжнародної акції «Ніч музеїв», до Дня захисту дітей, Дня молоді, до Дня художника та в рамках відзначення Новорічних та Різдвяних свят з переглядом відеопрезентацій, науково-популярних

фільмів з мистецької тематики, проведенням інтерактивних програм з вікторинами та конкурсами, майстер-класів з образотворчого та різних видів декоративно-ужиткового мистецтва, концертних програм, боді-арту та інших цікавих форм роботи.

Сьогодні Кіровоградський обласний художній музей є культурним центром та мистецькою візиткою Кіровоградщини.

Тетяна Ткаченко для НДО-Інформ

Автопортрет П. Оссовського

Творимо позитивні зміни разом!

Запитавши багатьох людей, чи подобається їм власне життя, життя свого села, міста, країни, ми отримуємо дуже різні відповіді. Одні люди починають говорити про велику кількість проблем, що їх оточують. Інші - про ті цінні речі, що роблять їхнє життя наповненим радістю та сенсом, не зважаючи на зовнішні перешкоди. А ще зустрічаються люди, які відчують, що вони самі створюють своє життя, і вірять, що можуть допомогти іншим творити позитивні зміни. Вірять, що будь-яку проблему можна вирішити, якщо маєш бажання та натхнення об'єднати зусилля всіх, хто до цієї проблеми небайдужий.

Саме такою людиною є Надія Чепурко - цілеспрямована, активна жінка, яка творить зміни. Зараз Надія Іванівна одночасно працює й директором Апостолівського районного методичного центру клубної роботи, і керівником громадської організації "Центр локальної активності "Крок назустріч". Випускниця першої польсько-української Школи соціальних аніматорів, вона є двигуном одного з найуспішніших центрів "Позитивних Змін" у мережі ЦПГКІ "Тамариск" (Дніпропетровська область).

- Надіє Іванівно, Ви багато років працюєте у сфері «культура». На Вашу думку, чи мають районні та сільські будинки культури сьогодні потенціал для вирішення проблем місцевої громади?

- Як працівник культури зі стажем, можу сказати - в культурі працюють незвичайні люди. Це творчі особистості, і вони вмюють повсякдення перетворювати на свята, дарити людям радість. Однак працівники будинків культури не завжди усвідомлюють свою важливу роль у місцевій громаді, отже не реалізують повністю свій потенціал.

Якщо подивитися навколо, можна побачити проблеми та потреби різних верств населення у місцевій громаді і ... знайти можливість подарувати радість тим, хто дійсно потребує допомоги та підтримки.

Хоча, для реалізації важливих для громади соціальних програм потрібні люди та ресурси. І одному закладу або організації важко це зробити, використовуючи тільки власний потенціал. Успіх приходить до тих, хто здатен об'єднатися - наприклад, коли спільну соціальну програму реалізують разом будинок

культури та громадська організація.

- Надіє Іванівно, Ви одночасно і працівник культури, і керівник громадської організації. Як Вам вдається поєднувати ці ролі?

- На мою думку, ці дві ролі тільки доповнюють одна одну. В сфері культури я працюю багато років, але завжди шукала нові знання, підходи та контакти, щоб зробити свою діяльність більш цікавою та корисною. Сім років тому я потрапила на тренінги «Центру підтримки громадських і культурних ініціатив» (Дніпропетровськ), там я вперше дізналася, що діяльність громадських організацій може бути дійсно ефективною. Потім було навчання у першій польсько-українській «Школі соціальних аніматорів», організованій «Центром підтримки творчих ініціатив» та «Інститутом соціокультурного менеджменту» (Кіровоград). Особливо мене надихнув візит до Польщі та знайомство з практичною діяльністю польських центрів місцевої активності. Повернулася до дому з чітким наміром - створити громадську організацію, яка стане дійсно важливою та потрібною для місцевої громади.

Отже, п'ять років тому ми з колегами-однодумцями зареєстрували громадську організацію "Центр локальної активності "Крок назустріч".

- Розкажіть, будь ласка, про сьогоднішню співпрацю Вашої громадської організації та закладів культури в Апостолівському районі Дніпропетровської області?

- Одним з основних напрямків співпраці закладів культури та громадської організації є спільне проведення культурно-мистецьких заходів, відкриття нових молодих талантів. Центр активності локальної "Крок назустріч" тісно співпрацює з двома місцевими закладами культури - це районний будинок культури "Сучасник" та Будинок науки і техніки залізничної станції Апостолове. Особливу увагу в таких програмах приділяється дітям та молоді з обмеженими фізичними можливостями.

Наприклад, в нашому місті проживає Влад Чирва. Хлопець є інвалідом з дитинства, однак він постійно займався в різних творчих гуртках. На наших очах хлопчик відкривав в собі все нові й нові таланти. Він має золотий голос, грає на духових інструментах, виконує головні ролі в дитячих виставах. Бере участь в заходах міста, обласних, республіканських,

міжнародних конкурсах - і завжди перемоги, перші місця, овації глядачів. Ми попиклувалися про його подальше навчання, і сьогодні він студент Дніпропетровського музичного училища.

На заході у притулку ми почули спів однієї маленької дівчинки - Катрусі. Вона була несміливою, соромилась своєї косоокості, але мала чудовий голос. Я запитала її: "Ти б хотіла

Надія Чепурко

співати на сцені?" Вона відповіла, що мріє про це щодня. Отже, вона почала займатися в гуртку вокального співу будинку культури «Сучасник», і отримала можливість брати участь у концертах на районній сцені. Таких прикладів у нас не мало.

Наприклад, ми реалізували два соціально-гуманітарних проекти для людей нашого району. Перший проект - "Усі люди рівні" було спрямовано на вирішення проблем людей з обмеженими фізичними можливостями, які пересуваються на візках. Ми зняли фільм про один день життя такої людини. Коли громадськість побачила, з якими проблемами стикаються мешканці міста через відсутність пандусів, проблема почала вирішуватися. Пандуси в нашому місті почали будувати з неймовірною швидкістю. Першими пандус збудували районна державна адміністрація, міська рада, магазини "Вулик" та багато інших. Наша організація пильно стежить за вирішенням цієї проблеми. В липні 2010 року ми ініціювали розгляд питання забезпечення пандусом районної аптеки, а в серпні пандус вже збудовано. Члени нашої організації не байдужі до жодної складної ситуації, з якими

стикаються люди з обмеженими можливостями щодня.

Другий проект - "Чиста джерельна вода дітям Апостолівщини" було спрямовано на забезпечення дітей, які проживають у притулку, чистою водою та озеленення території притулку. В рамках проекту у притулку була встановлена очисна систему для питної води. Ми привернули увагу та залучили різні громадські організації та партії до вирішення проблем притулку. З їхньою допомогою було закладено фруктовий сад на території притулку. І, що саме головне, дерева висаджували самі діти - з великою зацікавленістю та любов'ю. А потім вони побажали, щоб ці дерева міг доглядати кожен, хто цього бажає. І кожного дня вихованці притулку піклувалися кожен про своє дерево. Цим самим діти долучилися до роботи і спілкування з природою.

Представники нашої організації тепер часті гості в притулку, ми буваємо на святах, організуємо акції, під час яких збираємо для вихованців необхідні для них одяг, взуття та шкільні канцелярські приладдя.

- На Вашу думку, що перш за все потрібно для досягнення успіху у вирішенні проблем місцевої громади?

- Багато людей вважають, що це гроші. Але наш досвід показує, що це не є головним. Головне - це співпраця між різними людьми та організаціями, розуміння, що ми живемо в одній громаді і маємо об'єднуватися для вирішення місцевих проблем. Ми співпрацюємо з усіма, хто зацікавлений змінювати життя громади на краще - з управлінням соціального захисту населення, відділом сім'ї, молоді та спорту райдержадміністрації, відділом у справах неповнолітніх райдержадміністрації тощо. І, звичайно, усі заходи громадської організації проводяться у тісному контакті з закладами культури - Будинком науки і техніки, районним будинком культури "Сучасник", районною бібліотекою. А коли є співпраця, є небайдужі люди, то й гроші знайдуться.

Другим важливим аспектом для успіху є навчання та спілкування з колегами з іншої місцевості. У нас можливість навчатися і спілкуватися є в межах Мережі Центрів позитивних змін у Дніпропетровській області, яка створена та підтримується Центром

підтримки громадських і культурних ініціатив “Тамариск”. Це й тренінги з актуальних питань реалізації соціальних проектів та розвитку місцевих громад, й міні-гранти на реалізацію місцевих ініціатив, й можливість поспілкуватися та обмінятися досвідом з колегами з інших міст та селищ області, й інформаційна підтримка.

- Надіє Іванівно, що б Ви побажали працівникам сфери культури, які зараз починають активну громадську діяльність?

— На цьому шляху я хочу побажати великого натхнення та взаєморозуміння з колегами. Бажаю Вам знайти однодумців, тоді Ваша діяльність обов'язково буде успішною!

Наталія Стаднічук

Музей має бути живим!

Чернігівський обласний художній музей — один з наймолодших серед своїх колег. Йому всього 27 років. Та його колекція нараховує вже близько дев'яти тисяч експонатів, багато з них — унікальні. Це й іконопис, і західноєвропейський, і слов'янський живопис. Перлина ж фондів музею, його “фішка” і “бренд” — колекція родини Галаганів. Вона крім улюблених живописних творів відомої дворянської родини Чернігівщини, має й неповторні портрети восьми поколінь родини до яких минулого року додалося ще й зображення нашої сучасниці, представниці десятого покоління Галаганів — Єлизавети Блейк.

Але всього цього просто замало, щоб утримати інтерес сучасної вибагливої публіки. І це чудово розуміє директор художнього музею Ірина Ральченко. Тому вона шукає нові шляхи. І, здається, успішно їх знаходить.

— Ірино Григорівно, як вдається постійно тримати музей у центрі уваги чернігівців?

— Ми — комунальний заклад, уся наша колекція — державна власність. Як і в кожного музею, нашим основним завданням залишається збереження, вивчення і популяризація експонатів. Але часизмінюються, і цього стає недостатньо, щоб привертати увагу, статичність нікого вже не цікавить. Тому музей повинен стати культурним центром! До цього ми й прагнемо. Шукаємо нові форми і методи роботи: намагаємося «оживити» свою

колекцію «інтерактивом».

— Уже є успішні проекти?

— Є проект досить зрілий — «Музичні зустрічі в музеї». Раз на місяць в нашому концертному залі виступають відомі й не дуже, дорослі і дитячі (але завжди цікаві) музичні колективи. На фоні музейної виставки, музика сприймається зовсім по-новому, глибше. До того ж, у нас концерти — це не тільки музика, це

Черговий музейний “інтерактив”

живе спілкування: про композиторів, про їхні твори, про епоху, в якій вони народилися, тож, ще такий освітній аспект. Хочу наголосити, що усі музиканти виступають абсолютно безкоштовно. Грати у нас стало своєрідною ознакою престижу. До того ж, так близько поспілкуватися з виконавцями, як у нас, не можна в жодному іншому концертному залі міста.

— Багато хто в місті вже знає про “драматичний простір” художнього музею. Що це таке?

— О! Це теж цікавий проект — результат нашої співпраці з громадським молодіжним об'єднанням Молодого театру. Актори театру оживлюють, якщо можна так сказати, наші експонати, роблять їх головними героями своїх постановок, які показують публіці прямо тут, у музеї. Наприклад, у нас є скульптура Антокольського «Мефістофель». Вона стала центром спектаклю «Антифауст». Думаю, ті, хто його бачили, точно запам'ятають тепер цього скульптора і нашу скульптуру. Або на «Ніч у музеї» у нас «ожили» портрети гетьмана Мазепи, полковника Кочубея.

— Це все — власні ідеї чи ви десь вчилися цій тонкій справі сучасного музейного

маркетингу?

— Розвиватися і удосконалюватися, вчитися у колег завжди важливо. Дякуючи Центру гуманістичних технологій «Ахалар», я повчилася на семінарі у Польщі співпрацювати з громадою. Була також на стажуванні в Америці

Перші спроби

за програмою «Громадські зв'язки». Там наша громадська організація «Фонд Розума» виграла грант, і тепер ми ділитимемося вже своїм досвідом з колегами з області, проводитимемо тренінги і семінари. Будемо навчати

— А що ще треба, що варто було б змінити, щоб музей міг крокувати в ногу з часом, розвиватися швидше, динамічніше, якісніше працювати для чернігівців?

— Не можу скаржитися: ми отримуємо кошти, ми ремонтуємося майже кожного року. Інша справа, що музей великий, і грошей потрібно багато. Все одно треба вчитися заробляти гроші. Навіть здавалось би такі невеликі кошти від цих проектів, але вони відчутні. Я впевнена, якщо подумати і постаратися, можливість заробити на себе гроші є! Але хотілось би, щоб держава подумала про музеї ще й на іншому рівні. У нас до сих пір облікова документація за радянськими зразками. Досі ми притягнуті у заробітній платі до тих

«совдепівських» норм, коли повинні були мати 75-150 тис. відвідувачів щорічно. Але ж тоді був внутрішній туризм, і діти цілими школами їздили до музеїв. Зараз такого немає. Досі немає закону про меценатство і спонсорство. Є люди, які готові допомогти, але невідомо, як ця допомога їм потім відгукнеться. Через те, що не можемо закінчити ремонт, у нас нема постійної експозиції. Ми щомісяця робимо нові виставки, щоб познайомити відвідувачів із фондами музею. Але з іншого боку, може, це й добре. Адже постійного притоку туристів нема, ми працюємо на місто і місцеву громаду. А тому повинні бути мобільними і динамічними, давати своїм глядачам щось нове і цікаве!

— У Чернігівського художнього музею вже, безперечно, є своє окреме місце в житті громади. Як Ви сама вважаєте, яке воно?

— Я думаю, що за останні роки нам вдалося те, до чого ми прагнули — ми стали справжнім культурним осередком. За нашою діяльністю слідкує місцева громада, є певна категорія людей, для якої наш музей став місцем зустрічі. І мені дуже приємно, що серед наших відвідувачів є і молодь, це найвища похвала!

У нас час від часу проводяться різні майстер-класи: і гобеленове мистецтво, і кераміка, і виготовлення ляльок-мотанок. Мрію закінчити ремонт, щоб було місце розмістити художній салон, майстерні, де виготовлялись би якісь сувеніри. Можна розвиватися і розвиватися! І заробляти гроші, і головне — нести у суспільство культуру, духовність і красу, яка, я переконана, все одно врятує наш світ тому, що

Учасники «Музичних зустрічей»

по-іншому бути не може!

Ольга ЧИЖОВА

Центри місцевої активності на базі будинків культури доводять право на існування власною діяльністю

Центри місцевої активності на базі будинку культури – міф чи реальність? Як їх діяльність може змінити життя громади на краще? В чому полягає їх робота? В цьому номері ми вирішили відповісти на ці запитання конкретними прикладами роботи таких центрів на території України. Деякі з них працюють вже давно, інші лише починають свій шлях. Тож, знайомтеся!

«Центр місцевої активності» на базі Олександрійського будинку культури (Олександрійський район, Кіровоградської області)

Поштовхом для створення «Центру місцевої активності» стало проходження персоналом будинку культури навчання в рамках «Школи лідерів» та першої українсько-польської «Школи аніматорів», що були організовані «Центром підтримки творчих ініціатив» та «Інститутом соціокультурного менеджменту» протягом 1999 -2005 років.

Завдяки роботі «Центру місцевої активності» у районному будинку культури:

— активізувалась співпраця з громадськими організаціями, які реалізували на базі будинку культури, використовуючи його можливості, декілька важливих соціальних проектів;

— будинок культури став осередком громадської активності в районі, передусім у вирішенні нагальних соціальних проблем, особливо активізувалась його діяльність у сфері розвитку благодійності, постійно проводяться благодійні акції, концерти тощо. Зібрані ресурси та кошти спрямовуються для підтримки соціально незахищених верств населення;

— будинок культури та його співробітники активно пропагують ідею Центрів місцевої активності серед сільських будинків культури та їх персоналу, наприклад, в селі Протопопівка директор сільського будинку культури завдяки навчання і допомозі об'єднала навколо себе свою громаду для реалізації важливого для села соціального проекту, а саме по збору коштів на дофінансування ремонту сільської школи (проводились благодійні акції, виставки дитячих робіт, концерти тощо). (Проект реалізовувався в рамках Українського Фонду

Соціальних Інвестицій). На часі вона є одним з ініціаторів розвитку сільського «зеленого» туризму у селі Протопопівка.

«Центр місцевої активності» на базі Степового будинку культури (Миколаївська область, Миколаївський район, с. Степове)

За ініціативи координатора проекту «Спільний шлях у майбутнє»^{*} Станкевич Людмили та партнерів Інституту соціокультурного менеджменту у Миколаївській області, було проведено інформаційну кампанію серед районних та сільських будинків культури з метою поширення позитивного досвіду впровадження центрів місцевої активності на базі будинків культури. Результатом кампанії можна вважати ініціативу директора Степового будинку культури створити «Центр місцевої активності».

Першим конкретним результатом діяльності «Центру місцевої активності» стала перемога у конкурсі та отримання гранту на реалізацію проекту «Я+ти=ми» від Міжнародного Фонду «Відродження», що спрямований на об'єднання зусиль школи та будинку культури для організації дозвілля школярів у позашкільний час.

^{*} - проект «Спільний шлях у майбутнє» реалізується в рамках програми «Об'єднуємося заради реформ» (UNITER), що виконується Pact. Inc., завдяки щирій підтримці американського народу, наданій через Агенцію США з міжнародного розвитку (USAID). Думки, викладені в даному матеріалі є винятковою відповідальністю ІСКМ і можуть не співпадати з точкою зору USAID, уряду США та Pact.Inc.

Центр місцевої активності на базі Новобогданівського будинку культури (Миколаївська область, Миколаївський район, с. Новобогданівка)

Історія створення Новобогданівського «Центру місцевої активності» схожа на історію Степового будинку культури у Миколаївській області.

У 2010 році новобогданівські активісти «Центру» в рамках Антикризисової гуманітарної програми Міжнародного Фонду «Відродження» отримали підтримку свого проекту «Сонячно нашим дітям», що спрямований на інтеграцію громади у вирішенні проблем дошкільнят, а саме – на ремонт приміщення дитячого садку. Дитячий садок у селі знаходиться у напівзруйнованому стані. Мета проекту – силами громади відновити його роботу.

Нам дуже приємно, що Центри місцевої активності діють та змінюють життя громад на краще. Якщо Ви представляєте новостворений чи вже давно діючий «Центр місцевої активності» – надсилайте свої історії успіху до редакції бюлетеню. Об'єднуємося та обмінюємося досвідом, щоб змінити наше життя на краще!

Марія Калашнік,
асистент проекту «Спільний шлях у майбутнє».

“Я + ТИ = МИ” - перший проект сільської громади Степового

Літо 2010 року стало для степівської громади незабутньою подією. В рамках антикризової гуманітарної програми Міжнародного фонду «Відродження» було підтримано проект Центру місцевої активності «Організація соціальної взаємодії у вирішенні проблем бездоглядності дітей «Я + ТИ = МИ»».

Це перший проект в історії сільської громади села Степове Миколаївської області. Дізнатися більше про цей проект ми вирішили у його автора Б.М. Мельницького (президента Степівського сільського “Центру місцевої активності”, директора сільського будинку культури).

- Богдане Михайловичу, розкажіть нам про цей проект, що Ви прагнете зробити?

- Фінансово-економічна криза завдала значної шкоди економіці країни, що в свою чергу негативно вплинуло на стан справ в регіональних закладах середньої освіти. Особливо складною виявилась ситуація в малих містах та селах, де місцеві бюджети значно збідніли. Заклади середньої освіти, які вже за часи змін зазнали чимало проблем, опинились ще в більш складній ситуації. Закриваються школи в малих селах, матеріально-технічна база та санітарно-побутові умови шкіл стали ще більш слабкими, а в деяких громадах – аварійними, державний та місцеві бюджети не в змозі профінансувати такі звичні та виправдані часом групи подовженого дня, діяльність установ позашкільної освіти і позакласної діяльності (гуртків, клубів, студій тощо). Все це призводить до того, що діти сільської місцевості мають значно гірші умови та можливості, ніж їх однолітки в містах. Особливо страждають та потребують допомоги в такій ситуації діти з багатодітних, малозабезпечених, неповних сімей. Вони залишаються бездоглядними в позаурочний час. Проблема зайнятості та організації дозвілля таких дітей має негативні наслідки. Тому організація роботи з дітьми у вільний від занять час має важливе значення.

Негативні прояви кризи в освітній сфері на селі не можна подолати тільки силами закладів освіти. Необхідно організувати взаємодію всіх наявних в громаді соціально-культурних інституцій заради створення належних умов та організації якісної роботи з дітьми та молоддю.

В рамках проекту ми намагатимемося отримати позитивний досвід використання інноваційної соціальної технології (“тематичний кластер”) для організації ефективної соціальної взаємодії місцевих соціокультурних організацій у вирішенні проблеми організації дозвілля та зайнятості дітей сільської місцевості у вільний від шкільних занять час та поширити його серед інших освітніх закладів регіону.

Мета проекту: попередити бездоглядність дітей молодшого шкільного віку села Степове Миколаївського району Миколаївської області шляхом організації діяльності Центру творчого розвитку дітей.

Наше село раніше мало добре господарство, яке було здатне забезпечувати всі соціальні потреби мешканців. На сьогоднішній день ситуація дуже змінилася - ми маємо і економічну і соціальну кризу. У нашій школі сьогодні навчається 172 учня, серед яких 15 дітей з багатодітних сімей, напівсиріт – 7, малозабезпечених – 13, інвалідів – 1, постраждалих від аварії на ЧАЕС – 3. Середня заробітна плата в селі дуже низька та не стабільна, багато жінок не працюють, значна кількість мешканців змушена заробляти на життя далеко за межами села, тому навіть сім'ї, які вважаються за документами благополучними, не можуть забезпечити належний рівень життя та розвиток дітей. Очевидною проблемою в селі є бездоглядність дітей в позаурочний час. Групи подовженого дня в Степівській ЗОШ вже не працюють кілька років через нестачу бюджетних коштів. Єдиним приміщенням в селі для організації позашкільної роботи може стати сільський будинок культури, який має також відповідні кадрові ресурси. Організація соціальної взаємодії різних інституцій соціокультурної сфери на селі (закладів загальної середньої освіти, дошкільних закладів освіти, сільських клубів та бібліотек), а також громадських та благодійних організацій, які реалізують соціальні проекти для дітей, є особливо важливим кроком на шляху вирішення проблем виховання підростаючого покоління.

- Як саме плануєте вирішити проблему?

- Міжвідомча конкуренція та ізолюваність здавна перешкоджає організації ефективної соціальної взаємодії місцевих закладів соціально культурної сфери. Співпраця таких інституцій здебільшого має фрагментарний характер (наприклад: проведення спільних

заходів). Планування ж діяльності, спрямованої на спільне вирішення зазначеної проблеми, використовуючи потенціал кожної з організацій, спираючись на її сильні сторони,

Команда проекту «Я+Ти=Ми»

практично не здійснюється. Ізольованість, дублювання, обмеженість власних ресурсів – причина труднощів більшості організацій у здійсненні своєї діяльності. Тому вирішення проблем всебічного розвитку дітей можливе за умови організації ефективної співпраці всіх наявних місцевих організацій соціокультурної сфери, що особливо актуально в період фінансово-економічних складнощів.

Досягнути зазначених цілей проекту плануємо шляхом впровадження в практику організації соціальної взаємодії інноваційної технології - тематичного кластеру. Зазначена соціальна технологія успішно апробована в діяльності різних організацій соціальної сфери та визнана ефективною у вирішенні локальних соціальних проблем. Виконавці проекту вивчали досвід використання кластеру в організації соціальної взаємодії закладів освіти та культури в Польщі та Росії. Така технологія сприяє ефективному використанню наявних місцевих ресурсів, уникненню дублювання в діяльності організацій соціальної сфери, досягненню синергетичного ефекту та посиленню впливу на формування місцевої соціальної політики. Кластер створює умови для інтеграції та зосередження на вирішенні конкретної проблеми громади, а не на проблемах конкретної організації.

Так виконавці проекту, які є представниками різних організацій-учасників проекту, мають успішний досвід використання кластерної

технології в своїй діяльності, управління проектами, залучення ресурсів та успішний досвід організації роботи гуртків, студій, клубів за інтересами (їх вихованці – переможці багатьох конкурсів, а керівники – заслужені працівники культури, переможці фахових конкурсів тощо), будуть працювати як єдина кваліфікована команда, що сприятиме ефективності даного проекту.

- Хто є ініціатором впровадження кластеру?

- Ініціатором впровадження тематичного кластеру в організації соціальної взаємодії задля вирішення проблем організації дозволяло та зайнятості дітей в позаурочний час шляхом організації діяльності Центру творчого розвитку дітей став громадський «Центр місцевої активності» села Степове, який прагне інтегрувати сільську громаду (громадськість, владу, бізнес, шкільні батьківські комітети, організації соціально-культурної сфери) навколо зазначеної проблеми задля її спільного вирішення.

- Які завдання стоять перед учасниками кластеру?

- Головним завданням є залучення місцевої громади, шкільних батьківських комітетів, організацій соціально-культурної сфери, влади, бізнесу до вирішення проблем освіти і виховання дітей та посилення їх впливу на життєдіяльність загальноосвітніх закладів.

Організація діяльності тематичного кластеру «Я + ТИ = МИ», спрямовано на спільне вирішення проблеми бездоглядності та зайнятості школярів через організацію діяльності Центру творчого розвитку дітей, використовуючи потенціал кожного з учасників кластеру, спираючись на його сильні сторони.

Учасники кластеру працюватимуть над організацією діяльності Центру творчого розвитку дітей у співпраці місцевих соціокультурних інституцій в напрямку впровадження нових освітніх, культурно-дозвіллевих та оздоровчих програм для дітей: організація діяльності студій декоративно-прикладного мистецтва (різьблення, вишивання, малювання тощо), хореографічної (бальні та народні танці), театральної, фольклорної, музикальної (хорового співу, духових оркестрів тощо) та гуртків і клубів за інтересами (краєзнавчий, екологічний, інтелектуального розвитку, конструювання, технічної творчості, фантастики тощо).

Для цього спочатку необхідно поліпшити санітарні умови у позашкільних закладах (Центрі творчого розвитку дітей), тому важливим кроком в досягненні поставленої мети є організація дрібних ремонтних робіт (ремонт туалетів та приміщень для діяльності Центру творчого розвитку дітей) за участі

батьківських комітетів та ресурсів місцевої громади.

- Хто братиме участь в реалізації проекту?

- В реалізації проекту братимуть участь працівники Степівської ЗОШ, сільського Будинку культури та Музею, Бібліотеки, громадського Центру місцевої активності, які здійснюватимуть діяльність Центру творчого розвитку дітей (планування та організація роботи гуртків, студій, клубів за інтересами, залучення дітей до участі в роботі Центру в позаурочний час, залучатимуть громадськість до створення умов для діяльності Центру). Учасниками проекту будуть досвідчені педагоги, працівники культури.

Координацію діяльності в рамках проекту здійснюватиме громадський Центр місцевої активності села Степове за підтримки партнерської організації «Центр сприяння суспільним інноваціям» (ЦССІ) (м. Миколаїв), який має значний досвід управління проектами та впровадження кластерної технології соціальної взаємодії в діяльності організацій соціальної сфери. ЦССІ надаватиме консультативну та організаційну підтримку в організації роботи кластеру, проведенні круглих столів, презентацій, а також в здійсненні управління проектом і звітності.

- Що має стати результатом проекту?

- Головним результатом проекту має стати реорганізація наявних ресурсів та ефективне їх використання завдяки впровадженню кластерної технології організації соціальної взаємодії місцевих соціально-культурних закладів у вирішенні проблем бездоглядності та зайнятості школярів. Поєднання зусиль та ресурсів різних соціальних закладів в досягненні спільних цілей, орієнтуючись на їх сильні сторони, дозволить забезпечити якісні послуги в напрямку організації змістовного дозвілля та зайнятості дітей в період економічних негараздів. Створення Центру творчого розвитку дітей надасть можливість дітям обирати заняття за власними інтересами та здібностями, що сприятиме забезпеченню їх зайнятості в позаурочний час та попередженню дитячої безпритульності і бездоглядності.

Олена Пергун,
президент Центру сприяння суспільним інноваціям, партнер ІСКМ в реалізації національного проекту «Спільний шлях у майбутнє»

ВІЗИТНА КАРТКА

Центр сприяння суспільним інноваціям

Центр сприяння суспільним інноваціям (ЦССІ) – неприбуткова неполітична громадська

організація, яка діє на території Миколаївської області з 2003 року.

Головні напрямки діяльності Центру сприяння суспільним інноваціям:

- інформаційне забезпечення НДО віддалених населених пунктів шляхом розвитку регіональної мережі Центрів локальної активності на базі місцевих закладів культури;
- професіоналізація діяльності регіональних НДО та закладів культури через поширення інформаційно-методичних матеріалів, реалізацію освітніх програм;
- сприяння розвитку соціальної взаємодії різних секторів суспільства та активізації громадян у вирішенні соціальних проблем на місцевому рівні.

Центр сприяння суспільним інноваціям (ЦССІ) здійснює свою діяльність в рамках національної програми „Розвиток соціальної взаємодії громадських організацій та державних закладів культури”, яка реалізується міжрегіональним Центром підтримки творчих ініціатив (ЦПТІ) та Міністерством культури і туризму України за участю регіональних закладів культури та громадських організацій.

В рамках зазначеної Програми ЦССІ ініційовано впровадження моделі регіональної інформаційно-консультативної мережі для НДО на базі районних Будинків культури та Бібліотек в Миколаївській області. Ініціатива підтримана Управлінням культури Миколаївської облдержадміністрації.

В результаті інформування регіональних НДО та організацій культурної сфери, проведення семінарів, стажувань та навчань, розроблена стратегія розвитку регіональної мережі Центрів активізації громадян у вирішенні місцевих соціальних проблем, поєднуючи для цього зусилля громадськості та закладів культури.

ЦССІ проводить дослідження стану справ в регіональному громадському секторі і вивчає можливості для підтримки ініціатив віддалених НДО.

Головна мета ЦССІ: сприяння розбудові громадянського суспільства через підвищення громадської активності населення в Миколаївській області шляхом створення регіональної мережі Центрів активізації громадян на основі партнерства громадських організацій і державних закладів культури.

Контактна інформація:
Президент ЦССІ
Олена Пергун :
Тел. 0958821592
aum_grad@mail.ru

Володимир Гордієнко: «Будинок культури – традиційний центр життя сільської громади»

Про роботу Баландинського будинку культури Кам'янського району Черкаської області розповідає нашому виданню Володимир Гордієнко, директор будинку культури.

Концерт у Баландинському будинку культури

- Пане Володимире, розкажіть будь ласка про діяльність вашого будинку культури. Що вважаєте головним завданням у Вашій роботі?

- Я працюю директором будинку культури вже 10 років. Мені завжди допомагає наш дружній колектив. Своїм головним завданням я вважаю задоволення культурних потреб наших громадян, підтримку художньої та самодіяльної творчої ініціативи, організацію достойного та змістовного дозвілля жителів нашого села. Думаю, що у нас є досягнення у цій роботі, адже наш будинок культури неодноразово посідав призові місця в районних конкурсах, а цьому році ми зайняли перше місце серед всіх районних будинків культури області, наш будинок культури визнали найкращим і ми отримали в подарунок телевизор. Хоча головною оцінкою, головним призом для нас є довіра людей – приходять до нас, відвідують наші заходи, значить виправдовуємо їх довіру. Так, в принципі, і має бути на селі, адже де ж іще, як не в будинку культури збиратися мешканцям невеличкого села? Будинок культури – традиційний центр життя сільської громади.

- Яким чином Ви організовуєте дозвілля жителів вашого села?

- Ми постійно влаштовуємо концерти, конкурси, вікторини. Кожного року до Міжнародного Жіночого дня голова сільської ради нагороджує грошовою премією всіх

жінок, які зробили вагомий внесок в розвиток села. Намагаємось заохочувати молодь брати активну участь в наших заходах. В нашому будинку культури діє жіночий ансамбль, який організували жителі села багато років тому, а я в свою чергу, як директор, підтримав їх. Учасників ансамблю запрошують виступати на районних заходах до державних свят. Вже стало доброю традицією в нашому селі на великі свята вітати також і ветеранів, інвалідів війни та праці – на мою думку, вони заслуговують на увагу та вдячність за свої подвиги, за свою роботу.

- Робота, здобутки, а чи є якісь проблемні моменти?

- Сьогодні ми маємо проблему, яка, знайома, на жаль, багатьом закладам культури - недостатнє фінансування. Без необхідних коштів важко, але ми щось вигадуємо, викручуємося. Наш будинок культури «виживає» завдяки приватним підприємцям села. Звісно ж, сільська рада також допомагає, але цього мало. Будинок культури потребує і ремонту, і нового обладнання. Взимку виникає вже постійна проблема – немає опалення. І це є досить серйозною проблемою для нас, адже, Новорічні свята – улюблені свята нашої громади, а якщо знову буде холодно – люди просто не будуть їх відвідувати. Поки ж ми вимушені самотужки обігрівати приміщення, на що, знову ж таки, необхідні додаткові кошти.

- Чи маєте Ви партнерів серед громадських організацій?

- В нашому районі, на жаль, немає громадських організацій, тому і досвіду такого ми не маємо. Хоча дуже хотілося б, оскільки чув про позитивні приклади такої співпраці.

- Як Ви вважаєте, що необхідно змінити, щоб покращити стан будинків культури в Україні?

- Насамперед необхідно, щоб наше суспільство зрозуміло, що будинки культури необхідні. Вони повинні бути, нам потрібне місце, де ми будемо розвивати культурне життя. Ми намагаємось відновити втрачене та передати сучасні здобутки майбутньому поколінню. Має бути державна підтримка та єдина державна лінія щодо відродження культури, яка, без перебільшень, сьогодні просто занепадає.

Оксана Набока,
консультант ІСКМ
по зв'язкам із громадськістю

Григорій Хомович Городиський: «Зараз вже зовсім не та культура...»

Своїми думками щодо розвитку культури та спогадами про минуле поділився пенсіонер, колишній директор Баландинського клубу Кам'янського району Черкаської області
Г.Х. Городиський

На сцені - танцювальний колектив будинку культури

«Тоді, коли я прийшов з армії, в 1969 році клубу не було. Ми зробили його з комори – великої пустої будівлі. Мене назначили директором цього так званого, Баландинського клубу, Кам'янського району Черкаської області. Полу не було, був діл – земляний. Пристроїли сцену. Світла також не було, використовували декілька ламп. Так існували декілька років...

Вже згодом з'явилося світло. Молодь була дуже активна, проводили концерти, ставили п'єси, співали пісні. Так я проробив 13 років. Було дуже багато гуртків, учасниками яких були і малі і дорослі. На кожне свято влаштовували вечори, де збиралися всі жителі села відпочити після важкої роботи. Також проводили лекції на різноманітні теми, виступали вчителі зі школи. Приїжджали лектори з району. Тоді ще мало було громадських об'єднань чи організацій. Було товариство «Зоря».

Нас завжди підтримував район. Надавав невеличку фінансову допомогу на ремонт. Можна було поїхати і взяти костюми для свята. Да і жителі села були не байдужі, і допомагали, як могли. Спільними зусиллями ми робили багато роботи для розвитку

нашого будинку культури. За гарну роботу нас завжди нагороджували. Мені подарували магнітофон, старенький правда, але ми були дуже задоволені. В ті часи було мало музичних інструментів, один тільки баян, під який ми ввечері влаштовували танці.

Після 15 років своєї роботи на посаді завідуючого, я став працювати кіномеханіком. Телевізору в нас не було, кіно дивилися на білому полотні. А коли колгосп купив перший телевізор, ми після клубу бігли на ферму його дивитися. Це був у нас «Червоний куток». Пізніше купили телевізор і в клуб.

Через декілька років збудували новий будинок культури. Перші роки було дуже добре – з'явилася апаратура, стало набагато легше влаштовувати свята. До нас приїздили колективи спочатку з Кіровограда, а потім і з Києва. Нова будівля, багато людей, особливо після старого клубу, що був раніше. Ми стали проводити більше заходів для громади: вечори на Новий рік, Різдво та інші свята.

Мені дуже прикро, що зараз зовсім все не так, не та культура, не та молодь... засмучує те,

Чергове свято для сільської громади

що будинки культури занепадають. Все менше і менше людей бажають цим займатись. Зараз набагато більше можливостей для покращення умов діяльності будинків культури, але їх ніхто не використовує. Ми - ті, хто раніше віддав свої сили на розвиток культурного життя селян, вже не можемо цього робити, а дуже хочеться все відновити...»

записала **Оксана Набока**,
консультант ІСКМ
по зв'язкам із громадськістю

Ганна Павлів: “Будинок культури сьогодні потрібен”

Ганна Павлів - завідувача клубом с. Кораблице, Млинівського р-ну, Рівненської області. Пані Павлів вже 26 років працює в закладах культури, багато змін відбулося на її очах, але Ганна Арсентіївна не покладає рук, щоб її клуб жив.

- З огляду на те, що Ви працюєте вже 26 років в сфері “культури”, розкажіть, будь ласка, про позитивні та негативні зміни у цій сфері: що було колись, що є зараз?

- Колись молодь була більш веселіша, цікавіша, ніж зараз. Раніше на ремонти більше виділяли коштів, на апаратуру, а зараз менше. Бідна культури наша. Зараз ремонт в клубі зробили завдяки нашому сільському голові, десь він кошти знайшов, спонсорів.

- Чим займається сьогодні клуб?

- Проводимо концерти різні. Допомагають мені з концертами вчителі зі школи, вони і в ансамблі співають. До Дня перемоги, наприклад, організували концерт, на Івана Купала теж святкування біля сільської криниці влаштували.

- А при клубі є гуртки?

- Так, є. Гурток художнього читання, драматичний, вокальний жіночий і дитячої вишиванки. Їх охоче відвідують.

- Чи співпрацюєте Ви з громадою, щоб

вони Вам допомагали?

- Просимо і приходять. Діти мої приходять

Ганна Арсентіївна Павлів

і з біржі присилають людей. Багато з тих, хто відвідує наші гуртки допомагає впорядковувати громадські місця в селі, так впорядковували, наприклад, криницю, біля якої потім святкували Івана Купала.

- Чи є у Вашому селі ініціативні групи громадян, які працюють спільно над вирішенням місцевих проблем?

- Колись була ініціативна група, яку очолював минулий сільський голова. Зараз він працює в Млинівській районній адміністрації, а групи - немає.

- З якими проблемами стикається Ваш будинок культури?

- З якими проблемами... Ну от, концерт ми проводимо, але сісти немає де. Немає в нас крісел, доводиться звозити з усього села. Опалення немає. Ремонт ми поробимо, але за зиму все знову потребує капітального ремонту.

- Як ви можете оцінити користь існування такого закладу. Чи він потрібен чи непотрібен для місцевої громади?

- Звичайно, потрібен. Куди ж ті діти мають підітись, тим паче в селі. А танцювати де будуть? До нас і першачки приходять. І солістка в нас є файна - Панчук Вікторія, Корзун Ніна теж приходять виступати. Будинок культури є осередком культури і духовності.

- Як ви можете оцінити чи люди в с. Кораблище активні? Вони готові долучатися до того, щоб спільними зусиллями щось зробити?

- Люди активні. Долучаються. От сьогодні мають після школи прийти і допомогти з ремонтом. Радо беруть участь в драмгуртку і виступати люблять.

О. Краплич,
президент Фондації імені "Князів
благодійників Острозьких"

Ірина Беркута: "Я не уявляю життя без нашого будинку культури"

В дитинстві я проживала в смт. Новгородка, Кіровоградської області. Добре пам'ятаю Новгородківський будинок культури. В той

час його діяльність була досить активною - на кожне свято влаштовувались концерти, організовувались свята. Іноді, - навіть, організовувались такі конкурси як "Супер - бабуся", які були справжніми подіями для районного центру. Все організовувалось лише власними силами працівників будинку культури. Вони були організаторами та артистами.

Більш цікавий період життя будинку культури настав, коли ми (я та мої друзі) стали підлітками. Ми брали активну участь у творчому житті школи мали добрі стосунки з працівниками будинку культури. Одного разу за нашою ініціативою було організовано конкурс "Міс Випускниця". Концерт був продуманий до дрібничок ми дуже ретельно до нього підготувались. Як результат - заповнений зал, "море" позитивних вражень у глядачів та учасників, а також те, що після того цей конкурс вже став традицією для наступних поколінь випускників.

Я не уявляю життя без нашого будинку культури, хоча, вже в дорослому житті я бачила інший районний будинок культури, де концерти проводились на значно вищому рівні, проте я розумію, що Новгородківський будинок культури мав важливе значення для нашої громади, так як був єдиним джерелом духовної культури для дорослого населення. Адже для дітей завжди було більше закладів, а от дорослі після роботи могли піти тільки до будинку культури.

Беркута Ірина

Спільний погляд в майбутнє!

17 та 18 вересня 2010 року в місті Києві відбулася комунікативна зустріч партнерів проекту «Спільний шлях у майбутнє». Головними завданнями зустрічі було обговорення позитивного досвіду Центрів місцевої активності, узгодження плану проведення Національної конференції «Реформування закладів культури», яка відбудеться наприкінці листопада 2010 року, а також розробка стратегії співпраці з іншими організаціями, зокрема - з Міжнародним фондом «Відродження». В заході брав участь Руслан Краплич, директор Антикризової гуманітарної програми Міжнародного фонду «Відродження», який повідомив про нові можливості для реалізації проекту «Спільний шлях у майбутнє». Він презентував учасникам зустрічі Антикризову гуманітарну програму та поінформував про пріоритетність підтримки ініціатив щодо покращення ситуації із закладами культури на території України. На сьогоднішній день, за словами Руслана Краплича є наступні шляхи покращення ситуації у сфері "культури":

- Приватизація будівлі закладів культури (будинків культури, клубів). Але на часі громадські організації не можуть взяти

Руслан Краплич

цього на себе через те, що утримання будинку культури досить дороге.

- Передача будинку культури в управління громадській організації. Прикладом такого шляху є позитивний досвід передачі одного сільського будинку культури на території України в управління громадській організації рішенням місцевої ради.

- Співпраця на підставі договору між будинком культури та громадською організацією.

Останні два варіанти вбачаються найбільш ефективними та реальними, так як за цих умов громадська організація може без зайвит витрат здійснювати свою роботу та залучати зовнішнє фінансування.

Протягом дискусії учасниками зустрічі було знайдено ще один варіант ефективного існування будинків культури у співпраці із громадськими організаціями, а саме:

- Оренда на пільгових умовах приміщення будинку культури громадськими організаціями.

Також Руслан Краплич подякував Інституту соціокультурного менеджменту за випуск книги «Центр місцевої активності на базі будинку культури: методологія та технологія розвитку територіальної громади». Він відзначив, що «книга стане путівником

для тих, хто розбудовуватиме Центри місцевої активності на базі закладів культури».

Станкевич Людмила, координатор проекту «Спільний шлях у майбутнє» підкреслила, що в Україні особливої уваги суспільства та влади потребують районні та сільські будинки культури та клуби, так як будинки культури у містах не мають особливих проблем. Вона підкреслила, що на селі сьогодні «виникає нова форма феодалізму» - директори сільських закладів культури повністю підпорядковані місцевій владі та бізнесменам.

Пахлова Світлана, аспірант Національної академії державного управління при Президентові України, старший науковий співробітник Українського центру культурних досліджень Міністерства культури і туризму України, відзначила також шостий варіант ефективного існування закладів культури у співпраці із громадськими організаціями запропонувала як варіант альтернативний клуб у підпорядкуванні державі, який самостійно

Світлана Пахлова

заробляє, платить податок (відповідно до закону), усі інші кошти залишаються в клубі (досвід діяльності таких закладів наразі є у Росії).

Ще один сценарій розвитку будинків культури запропонував Абрамов Лев, директор Інституту соціокультурного менеджменту: використовувати громадські ради при будинках культури як інструмент впливу на його діяльність.

Учасники зустрічі також виявили основні

аспекти діяльності Центрів місцевої активності на базі будинків культури.

Зокрема, Барашкова Тетяна розповіла про те, як у селищі на Дніпропетровщині зібрали кошти на будівництво пандусів після того, як був знятий відео-ролік «Один день із життя каласочників» та про трансльований у місцевих закладах культури, місцевим депутатам та усім жителям селища.

Тетяна Барашкова

Людмила Станкевич повідомила про проведену інформаційну кампанію у рамках проекту «Спільний шлях у майбутнє» у Миколаївській області, завдяки якій утворилося 12 Центрів місцевої активності на базі будинків культури, два з яких виграли гранти у Міжнародному фонді «Відродження» на реалізацію своїх ініціатив.

Барашкова Тетяна повідомила про існування на території Дніпропетровської області Центрів позитивних змін (діяльність яких схожа на Центри місцевої активності).

Усі учасники зустрічі відзначили, що позитивний досвід є надзвичайно важливим, так як законодавчі документи не будуть прийняті без такого досвіду.

Заключним етапом зустрічі стало узгодження та створення плану проведення Національної конференції «Реформування закладів культури», яка має відбутися у листопаді 2010 року.

Марія Калашнік,
асистент проекту
«Спільний шлях у майбутнє»

ІНФО ПРО ІНФО

Громадські лідери в пошуках майбутнього!

З 30 вересня по 2 жовтня 2010 у м. Київ відбулася Конференція партнерів проекту «Об'єднуємося заради реформ» (UNITER) «Розвиток громадянського суспільства в Україні та стратегії реформування». Учасниками конференції були близько 200 осіб, а саме грантери та партнери проекту UNITER, експерти громадянського суспільства, національні та міжнародні донорські організації, представники влади, бізнесу та ЗМІ. Співробітники Інституту соціокультурного менеджменту також мали змогу брати участь в конференції. Відкрив конференцію Роланд Ковач, директор проекту UNITER, який привітав усіх учасників, побажав успіхів та зазначив, що нам усім варто подумати про спільне благо і на ці декілька днів об'єднати свої зусилля, щоб потім пишатися своєю роботою.

Головними цілями конференції були визначення та обговорення наявних та майбутніх потреб українського громадянського суспільства та суспільних змін.

Конференція відбувалася у форматі «Пошук майбутнього». Такий формат не передбачає пленарних засідань, презентацій та традиційних промов. Всі учасники мали можливість висловити своє бачення ситуації та визначити можливі шляхи розвитку громадянського суспільства та

Роланд Ковач вітає учасників Конференції

Учасники Конференції під час роботи у групах

впровадження реформ для якісних суспільних змін. За допомогою цього формату учасники конференції проаналізували ті знакові події, що відбулися у світі, в середовищі організацій громадянського суспільства.

Конференцію фасилітували* тренерська група «Діалог», громадські організації «Європейський діалог», разом з випускниками програми «Посилення організаційної спроможності» проекту UNITER.

Учасників конференції було поінформовано про методологію «Пошук майбутнього», було презентовано формат конференції, адже він був зовсім новим для всіх учасників, розкрито можливості, що він надає людям різних професій здійснити власний «Погляд у минуле» і визначити знакові події та суспільні перетворення для громадянського суспільства, тому що, як зазначила Лариса Денисенко, українська письменниця та громадська діячка: «Нічого не вийде з майбутнім, поки не дізнаємося про минуле. Зараз дуже складна історія...нам необхідно розібратися з нашим минулим, тими подіями, що відбулися, а вже потім творити майбутнє».

Наступним кроком був «Погляд на сучасне»: тенденції та зовнішні впливи на громадянське суспільство. Учасники конференції мали змогу визначити сучасний стан громадянського суспільства і скласти карту ідей, на якій вони зобразили тенденції, які торкаються громадянського суспільства, речі та чинники, що впливають на його розвиток. Було складено цілу низку факторів, що впливають на громадянське суспільство. За словами Олександра Магльони,

шеф-редактора асоціації «Нові горизонти», м. Дрогобич, Львівської області: «Зміни мають робити і можуть тільки ті люди, які мають сили та бажання». Максим Лациба, представник «Українського Національного Центру Політичних Досліджень» додав: «Зараз нам всім необхідно чітко усвідомити різницю між грантерськими організаціями та «грантоїдами» (як нас часто називають), грантерські організації або грантерський сектор - це насамперед організації, які за рахунок грантів ефективно використовують ці кошти. Отже, не забувайте про це».

Останнім заходом в рамках конференції був «Погляд у майбутнє»: пошук спільного бачення розвитку громадянського суспільства. Учасникам конференції було запропоновано створити сценарій майбутнього для громадянського суспільства, визначити спільне кредо. Було дуже багато думок, наприклад «Якщо не ми, то хто?! Приєднуйся та дій!», «Небайдужість до кожного, послідовність заради змін, відповідальність перед громадою», «Через небайдужість, демократичні цінності, спільну діяльність - до покращення життя кожного в Україні на основі поваги прав людини» та багато інших бачень.

За допомогою такого формату конференції, а саме «Пошук майбутнього», всі учасники на основі спільного бачення, знайшли порозуміння щодо майбутніх шляхів впровадження реформ та взяли на себе зобов'язання, що в подальшому житті сприятимуть здійсненню цих реформ.

Одна із основних думок конференції - «Змінюючи себе, ми будемо суспільство відповідальних громадян».

Оксана Набока,

консультант ІСКМ по зв'язкам з громадськістю

* Соціальна фасилітація* - (от лат. *socialis* - громадський і *facilitare* - полегшити) - соціально - психологічний феномен. Підвищення ефективності діяльності, її швидкості та якості, коли вона здійснюється в присутності інших людей, або в ситуації - змагання.

[Словари и енциклопедии на Академике
<http://dic.academic.ru/searchall.php>]

Обговорення проблем історичної спадщини Волині в Рівному

14-15 вересня за ініціативи обласної наукової універсальної бібліотеки в Рівному відбулася Всеукраїнська науково-практична конференція «Історична Волинь та проблеми духовного відродження України», проведена за результатами роботи Консорціуму «Історична Волинь». Мета цього проекту – створення в мережі Інтернет електронної бібліотеки повних текстів рідкісних і цінних документів із використанням ресурсів обласних бібліотек, краєзнавчих музеїв, історико-культурних заповідників Рівненської, Житомирської, Тернопільської, Волинської, Хмельницької та Брестської (республіка Білорусь) областей, а також Національної Бібліотеки України ім. В.І.Вернадського, Державної Історичної бібліотеки України (м. Київ), Воеводської публічної бібліотеки (м. Ольштин, Польща), що мають об'ємні фонди, пов'язані із історико-культурною спадщиною Волині, починаючи від XVI століття.

Нагадаємо, що базою даних згаданого вище консорціуму є «Книгодрукування» (дослідження книг та книжкової справи на Волині); «Етнографія та фольклор» (особливості побуту, звичаїв, культури волинської місцевості); «Освіта й наукове життя» (історія становлення та розвитку виховання і навчання населення Волині, створення системи освітніх закладів); «Релігія» (відносини в духовній сфері, що склалися у відповідності до релігійної свідомості та існували за допомогою релігійної діяльності); «Культура та мистецтво» (матеріальні та духовні цінності, створені жителями Великої Волині); «Літературне життя» (сукупність наукових, художніх та інших творів); «Суспільно – політичне життя» (дослідження сфери історико – політичного розвитку, відносин та становища жителів Волині у суспільстві); а також «Історія та історичні науки»; «Народне господарство краю»; «Краї в цілому, міста та райони краю»; «Автореферати дисертаційних досліджень»; «Бібліографічний показник».

Для обговорення актуальних проблем учасники заходу були запрошені до роботи у п'яти секціях:

«Бібліотеки, архіви та музеї як центри концентрації інтелекту на волинських теренах»; «Волинь у наукових дослідженнях: історичний аспект»; «Історико-культурні діячі волинського краю в історичній ретроспективі»; «Замкове і садово-паркове мистецтво Волині у культурній практиці України», «Фольклорно-етнографічні традиції Волині: історичний контекст».

У цьому заході, крім, власне, учасників проекту, взяли участь й фахівці державного архіву Рівненської області, Рівненського обласного краєзнавчого музею, Інституту досліджень Волині у Рівному (його філії), Інституту дослідження української діаспори при Національному університеті «Острозька академія», міжнародного громадського об'єднання «Волинське братство», Волинського центру історичних та геофізичних досліджень «Рівне-Суренж», а також краєзнавці, представники регіональних вищих навчальних закладів та представники навчальних закладів релігійного профілю.

Підготовлений за результатами проведення конференції, за участю представників кафедри культурології державного гуманітарного університету, збірник наукових праць («Актуальні питання культурології». Вип.9. – Рівне, 2010. – 181 с.) увібрав і розвідки окремих науковців із вищих навчальних закладів, що намагаються розширити розробку цієї культурно-мистецької проблематики, дати своє бачення проблем культурологічної науки та ролі установ культури у цьому процесі.

Тож обговорений та опублікований матеріал стане ще одним кроком на шляху до вивчення вітчизняної культурної спадщини.

С. Виткалов,

викладач кафедри культурології Рівненського державного гуманітарного університету

“Золотими стежками Ексампею”

12 жовтня 2010 року у приміщення Кіровоградського обласного художнього музею відбулося відкриття IV обласної фотовиставки “Золотими стежками Ексампею”. Організатори виставки: управління культури і туризму облдержадміністрації та Кіровоградська обласна організація Національної спілки фотохудожників України. Свої роботи представили 26 фотохудожників із міста

Кіровограда та районів області. Серед представлених світлин – роботи як професіоналів – членів Національної спілки фотохудожників України, так і роботи аматорів фотомистецтва.

Для того, хто відчуває своє коріння у степовому краї, що розлого простягся від сивочолого Дніпра через Інгул, Синюху і Південний Буг до Поділля, образами-символами власної причетності до рідного краю є колиска вітчизняного професійного театру (не просто домівка української Мельпомени і Терпсіхори, а форпост духовності й культури української нації) – хутір Надія, з якого проросли «женьшеневий куц родини Тобілевичів» (Олесь Гончар) і всесвітня слава витоків української класичної драматургії, емблема тихого смутку втрат могил предків і найрозкішніших українських чорноземів, замішаного на героїзмі трудових звершень старших поколінь – Кременчуцьке водосховище і гідроелектростанція, пам'ятний знак географічного центру України, Павлиська школа радості й втілена в скелястих берегах чарівна мелодія про красуню Ятрань, світлі молодечі почуття від колишньої слави «Маленького Парижу» й велич сакральної краси Храмів і святинь нашого народу...

І все це – і вікопомні реалії спогадів про дитинство та юність, і відчуття батьківського порогу, і власна духовна причетність до рідної сторони, – з трепетною синівською любов'ю підхоплено об'єктивами фотокамер наших крайн-степовиків – учасників обласної художньої фотовиставки «Золотими стежками Ексампею – 2010», (Ексампеєм назвав нашу мальовничу місцину «батько Історії» Геродот), щоб донести всю чарівність навколишньої краси малої батьківщини із власної душі до серця сучасників і прийдешніх поколінь.

Наш четвертий проект – фотовиставка «Золотими стежками Ексампею» із захопленням ділиться світлинами із зображенням надбань архітектурно-культурної спадщини краю, дає можливість доторкнутись до скарбниці світової культури, відкриває красу нашої малої батьківщини.

Олег Бабенко,
голова правління Кіровоградської
обласної організації Національної спілки
краєзнавців України

Військовослужбовці Кіровоградщини отримали нові знання

Викладачі Кіровоградського національного технічного університету (КНТУ) другий рік поспіль за підтримки офісу зв'язку НАТО в Україні та за участі Інституту соціокультурного менеджменту реалізували соціальний проект, що був направлений на адаптацію військовослужбовців, які були звільнені в запас або підлягають скороченню з лав української армії. Адаптація до нових умов життя поза армією, шляхом отримання нової спеціальності - найкращий шлях, як на думку військових, так і на думку викладачів. Особливо, якщо на цю спеціальність дійсно є високий попит на ринку праці регіону. Для Кіровоградщини, яка є житницею України, без сумнівів, це спеціальності, пов'язані з аграрною сферою.

Керівництво університету, проаналізувавши попит та пропозиції ринку праці регіону, вирішили запропонувати військовослужбовцям області навчатися аграрному менеджменту. Цього року вже традиційно урочисто, за участі вищого керівництва університету, Крістофера Штатудта – керівника програми були вручені сертифікати слухачам програми. Микола Петренко, перший проректор КНТУ побажав випускникам успішного початку нового цивільного життя та реалізації своїх нових знань та вмінь на практиці. Слова вітань звучали і від пана Штатудта.

Враховуючи, що регіон потребує результативних реформ у всіх сферах життя, КНТУ та ІСКМ продовжують реалізацію спільних соціально-гуманітарних проектів, що спрямовані на зміни в соціальному секторі Кіровоградщини: за участі експертів КНТУ та ІСКМ розробляється ряд програмних документів в рамках ініціативи голови Кіровоградської обласної державної адміністрації С. Ларіна – «Центральний регіон 2015». І не останнє місце в переліку пріоритетних питань, що порушують КНТУ та ІСКМ, посідає соціальна адаптація військовослужбовців.

А. Гавриленко

Summary

Kirovograd regional art museum (p. 2)

This article tells us the story of the Kirovograd art museum. The museum funds have outstanding pictures of world famous painters. The museum is the place where art actions, workshops, conferences are held. Nowadays Kirovograd regional museum is a cultural center and Kirovograd art business card.

We create positive changes together! (p. 4)

The interview with Nadia Ivanivna Chepurko was faced to get to know her experience as a director of the House of Culture and a leader of and NGO. As a result of long studying process, organized by Social and Cultural Initiatives Support Center and after that participation in the first polnish-ukrainian school of animators, she created and NGO "Center of local activity "A step forward". In the article Nadia Ivanivna tells about the cooperation between the House of Culture and NGO.

The museum must be alive! (p. 6)

Chernigiv regional art museum is one of the youngest among the others in the region. It is 27 years old. In this article you can get acquainted with its activity and how it gathers the community of the city together.

Centers of local activity on the basis of the Houses of Culture prove their right to exist (p. 8)

To your attention we present 3 Centers of local activity, which exist in Ukraine, the story of their creation and the result of their activity.

"ME+YOU=US" – the first project of the village society (p. 9)

The director of the village House of Culture, Bohdan Mihailovich Melnitsky tells the story about the creation of the Center of local activity on the basis of their House of Culture.

Business card of the Social Initiatives Support Center (p. 11)

Meet the Social Initiatives Support Center and get to know about their activity.

Volodimir Gordienko: "The House of Culture is the traditional center of the rural community" (p. 12)

About the activity of the Balandinsky House of Culture in Cherkasky region tells us Volodimir Gordienko, the director of the House of Culture.

Grigoriy Homovich Gorodisky: "Nowadays the culture is completely different" (p. 13)

G.H. Gorodisky, retired director of the House of Culture, shares his thoughts about the development of culture and the memories about the past times.

Hanna Pavliv: "The House of Culture is needed today" (p. 14)

Pavliv Hanna Arsentivna, who has been working as a culture worker for 26 years tells about the positive and negative changes in this sphere, the cooperation with the local community and the activity of their House of Culture.

Irina Berkuta: "I can't imagine my life without our House of Culture" (p. 15)

Irina Berkuta, citizen of Novgorodka, Kirovograd region shares her memories about the House of Culture of her childhood.

Joint look to the future! (p. 15)

Within the frameworks of the communicative meeting of the partners of the project "Joint way to the future", which was held on the 17 and 18th of September there were found a lot of ways of the improvement of the situation in the cultural spere.

Public leaders looking for future! (p. 17)

The UNITER Partners Conference Civil Society Development and Reform Strategies: NGOs and Social Change was held from the 30th of September till the 2nd of October. Get to know more reading this information.

Discussion of the problems of Volin's historical heritage in Rivne (p. 19)

"Historical Volin and the problems of soul revival Ukraine" – it was the name of the Ukrainian scientific-practical conference held in Rivne.

Along the Golden passes of Eksampey (p. 19)

On the 12th of October 2010 the 4th regional photo exposition was opened.

Military men have gained new knowledge (p. 20)

Kirovograd National Technical University together with NATO office in Ukraine with the assistance of the Institute of Socio-Cultural Management have organized courses in "Agrarian Management" for recently retired or retiring military men.

На адресу Інституту соціокультурного менеджменту надходять подяки за його діяльність:

Ми вдяні за відгуки всім установам та організаціям України.

“Центр місцевої активності на базі будинку культури: методологія та технологія розвитку територіальної громади”

Абрамов Л.К., Азарова Т.В. Центр місцевої активності на базі будинку культури: методологія та технологія розвитку територіальної громади Кіровоград: ІСКМ, 2010. 116 с.

Автори у своїй черговій книзі проаналізували закордонний та вітчизняний досвід вирішення соціальних проблем на локальному рівні та розкривають теоретичні та практичні аспекти можливої адаптації будинків культури до сучасних потреб територіальних громад за рахунок впровадження концепції “Центр місцевої активності”. У виданні містяться наступні розділи:

1. Теоретичні підходи до створення Центрів місцевої активності на базі будинків культури. У розділі розкриваються наступні теми:

- 1.1. Дослідження діяльності будинків культури по задоволенню потреб громадян.
- 1.2. Зарубіжний та вітчизняний досвід діяльності Центрів місцевої активності.
- 1.3. Центр місцевої активності та соціокультурне середовище.
- 1.4. Міжсекторне партнерство як механізм функціонування Центру місцевої активності.
- 1.5. Соціальний капітал - індикатор розвитку громади.

2. Технологія створення та функціонування Центрів місцевої активності. У розділі розкриваються наступні теми:

- 2.1. Центр місцевої активності на базі Будинку культури: його завдання та функції.
- 2.2. Залучення громадян до участі у вирішенні місцевих проблем.
- 2.3. Анімація громадського життя, Інформування як вплив на громадськість та органи влади).

Abramov L.K., Azarova T.V. Center of local activity on the basis of the House of Culture: methodology and technology of the local community development. - Kirovograd: ISCM, 2010. - 116 p.

Authors in their next book have analyzed foreign and domestic experience in solving social problems at local level and highlight theoretical and practical aspects of possible adaptation of the Houses of Culture to the actual needs of local communities by implementation of the concept “The center of local activity”. The publication has the following chapters:

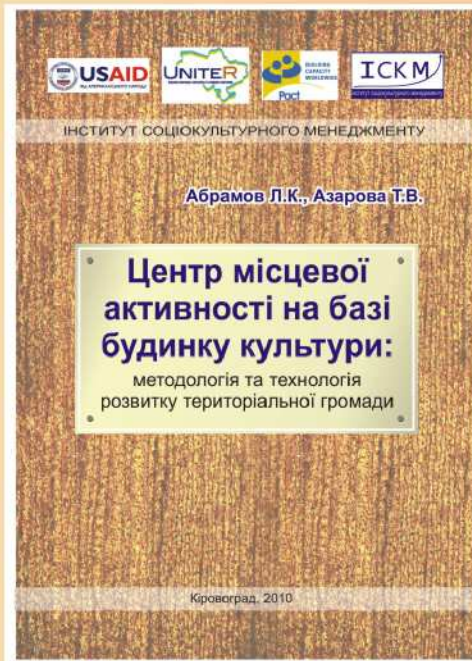
1. Theoretical approaches to the establishment of the Centers of local activity on the basis of the Houses of Culture. Section reveals the following topics:

- 1.1. Study of activity of the Houses of Culture to meet the needs of citizens.
- 1.2. Foreign and domestic experience of the Centers of local activity.
- 1.3. The Center of local activity and socio-cultural environment.
- 1.4. Cross-sector partnership as a mechanism of the Centers of local activity.
- 1.5. Social capital - an indicator of the community.

2. Creation and operation of the Centers of local activity. Section reveals the following topics:

2.1. The Centers of local activity on the basis of the House of Culture: its tasks and functions that attract citizens to participate in solving local problems.

- 2.2. Animation of community life.
- 2.3. Informing as the influence on public and authorities.

Інші роботи авторів:

- Азарова Т.В., Абрамов Л.К. Менеджмент НГО. – Кіровоград: ЦПТИ, 1999. – 76 с.
- Азарова Т.В., Абрамов Л.К. Общественно - деловые отношения НГО. – Кіровоград: ЦПТИ, 1999. – 80 с.
- Азарова Т.В., Абрамов Л.К. Ресурсный центр для НГО как катализатор процесса межсекторного партнерства. – Кіровоград: ЦПТИ, 1999 – 52 с.
- Азарова Т.В., Абрамов Л.К. Фандрейзинг для НГО. – Кіровоград: ЦПТИ, 1999 – 92 с.
- Азарова Т.В., Абрамов Л.К. Стратегічне планування діяльності НДО. – Кіровоград: ЦПТИ, 2000 – 76 с.
- Азарова Т.В., Абрамов Л.К. Методика надання консультативних послуг регіональним НДО. – Кіровоград: ЦПТИ, 2008 – 196 с.
- Азарова Т.В., Абрамов Л.К. Менеджмент в сфері культури. – Кіровоград: ЦПТИ, 2000 – 88 с.
- Азарова Т.В., Абрамов Л.К. Теорія та методика корпоративного спонсорства. - Кіровоград: ЦПТИ, 2001 – 132 с.
- Азарова Т.В., Абрамов Л.К. Стратегія неполітичної НДО під час передвиборчої кампанії. – Кіровоград: ЦПТИ, 2001 – 120 с.
- Азарова Т.В., Абрамов Л.К. Інформаційне забезпечення процесу вирішення соціальних проблем на місцевому рівні. – Кіровоград: ІСКМ, 2003 – 116 с.
- Азарова Т.В., Абрамов Л.К. Менеджмент неприбуткової організації. Частина 1 – Кіровоград: ЦПТИ, ІСКМ, 2003 – 128 с.
- Азарова Т.В., Абрамов Л.К. Менеджмент неприбуткової організації. Частина 2 – Кіровоград: ЦПТИ, ІСКМ, 2003 – 140 с.
- Азарова Т.В., Абрамов Л.К. Соціальні технології. Частина 1 – Кіровоград: ІСКМ, 2004 – 104 с.
- Азарова Т.В., Абрамов Л.К. Соціальні техно-логії. Частина 2. – Кіровоград: ІСКМ, 2004 – 108 с.
- Азарова Т.В., Абрамов Л.К. Програми підготовки кадрів для системи інформаційно-методичного забезпечення процесу вирішення соціальних проблем на місцевому рівні. – Кіровоград: ІСКМ, 2004 – 76 с.
- Азарова Т.В., Абрамов Л.К. Технологія розвитку інформаційно-методичної мережі громадського сектору на регіональному рівні. Частина 1 – Кіровоград: ЦПТИ, 2004 – 68 с.
- Азарова Т.В., Абрамов Л.К. Технологія оцінки соціальних програм та проектів. – Кіровоград: ІСКМ, 2007 – 100 с.
- Азарова Т.В., Абрамов Л.К. Ресурсне забезпечення громадських ініціатив. – Кіровоград: ІСКМ, 2008 – 100 с.
- Азарова Т.В., Абрамов Л.К. Інформаційний компонент діяльності НДО. – Кіровоград: ІСКМ, 2009 – 80 с.
- Звітність по цільовим програмам: звіт за результатами дослідження. - Кіровоград: ІСКМ, 2009 – 24 с.
- Абрамов Л.К., Азарова Т.В. Цільові програми та механізми по забезпеченню прозорості у процесі їх реалізації. - Кіровоград: ІСКМ, 2010 - 100 с.
- Діяльність будинків культури по задоволенню потреб територіальних громад: звіт за результатами дослідження. - Кіровоград: ІСКМ, 2010 - 64 с.